

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล

(Individual Study)

เรื่อง การควบคุม กำกับดูแลตลาดสดในพื้นที่เขตบางรัก

โดยประชาชนมีส่วนร่วม

จัดทำโดย นางภวดี เทียนช้าง

ตำแหน่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขชำนาญงาน

สังกัด ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลสำนักงานเขตบางรัก

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๓๒

สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑

๑. ชื่อเรื่อง การควบคุมกำกับดูแลตลาดสดในพื้นที่เขตบางรัก โดยประชาชนมีส่วนร่วม

๒. หลักการและเหตุผล

โดยที่ตลาดสดเป็นแหล่งที่มีการประกอบกิจการต่างๆมากมาย สามารถเข้าถึงชุมชนต่างๆได้เป็นอย่างดี มีสินค้าราคาถูกจำหน่ายหลากหลายประเภททั้งสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภคและเป็นศูนย์รวมของประชาชนในการจับจ่ายซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า ไม่ว่าจะเป็นอาหารสด อาหารแห้ง เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ต่างๆ รวมถึงอาหารที่มีการแปรรูปปรุงสำเร็จ นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ที่มีคนมาอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก ทั้งผู้ขายของ ผู้ช่วยขายของ ผู้ส่งสินค้า และผู้ซื้อสินค้า มักพบว่ามีการระบาดของโรคติดต่อทางอาหารหลายครั้งที่ผ่านมาตลาดสดเป็นแหล่งแพร่กระจายโรคประกอบกับสภาพตลาดสดในปัจจุบันมีปัญหาทางด้านสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม เช่น พื้นชำรุด มีน้ำขังเฉอะแฉะ เป็นผลทำให้เกิดของเสียและกลิ่น เกิดมลพิษจำนวนมาก เช่น ขยะ น้ำเสีย กลิ่นเหม็น เสียงดัง ควันจากการประกอบปรุงอาหาร มีสัตว์และแมลงนำโรคชุกชุม เป็นต้น ทั้งนี้ ตลาดส่วนใหญ่มักจะตั้งอยู่ในชุมชน จึงอาจทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบในด้านต่างๆที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการตลาดสด ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ เพื่อควบคุมกำกับดูแลตลาดสดหลายฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ตลาด พ.ศ. ๒๕๔๖ กฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ การสุขาภิบาลอาหาร เป็นต้น สำหรับตลาดสดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้แบ่งตลาดสดออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ตลาดประเภทที่ ๑ เป็นตลาดที่มีโครงสร้างอาคารและดำเนินการเป็นการประจำ หรืออย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง และตลาดประเภทที่ ๒ เป็นตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคาร และดำเนินการเป็นการประจำ หรืออย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง ที่ตั้งต้องตั้งอยู่ห่างไม่น้อยกว่า ๑๐๐ เมตร จากแหล่งที่เกิดมลพิษ ของเสีย โรงเลี้ยงสัตว์ แหล่งโสโครก ที่กำจัดมูลฝอย อันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย เว้นแต่จะมีวิธีป้องกัน ซึ่งเจ้าพนักงานให้ความเห็นชอบแล้ว

จากการสำรวจ ณ วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๑ (ข้อมูลจากกองสุขาภิบาลอาหาร) พบว่าในพื้นที่กรุงเทพมหานครทั้ง ๕๐ เขต มีตลาดสดจำนวน ๖๐๑ แห่ง เป็นตลาดประเภทที่ ๑ จำนวน ๒๘๗ แห่ง มีใบอนุญาต ๑๔๔ แห่ง ไม่มีใบอนุญาต ๑๔๓ แห่ง เป็นตลาดประเภทที่ ๒ จำนวน ๓๑๔ แห่ง มีใบอนุญาต ๒๖๐ แห่ง ไม่มีใบอนุญาต ๕๔ แห่ง สำหรับพื้นที่เขตบางรักมีตลาดสด ๓ แห่ง

เป็นตลาดประเภทที่ ๑ จำนวน ๑ แห่ง มีใบอนุญาต เป็นตลาดประเภทที่ ๒ จำนวน ๒ แห่ง มีใบอนุญาต ๑ แห่ง ไม่มีใบอนุญาต ๑ แห่ง

เขตบางรักมีพื้นที่ ๕.๕๔ ตารางกิโลเมตร มี ๑๕ ชุมชน ประชากร ๔๗,๘๑๗ คน (ข้อมูลฝ่ายทะเบียนสำนักงานเขตบางรักปี พ.ศ. ๒๕๖๐) อีกทั้งยังมีประชากรแฝงที่เข้ามาทำงานแบบเช้าไปเย็นกลับ และมีที่มามีมาหากินโดยไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาอยู่อีกเป็นจำนวนมาก พื้นที่เขตบางรักเป็นพื้นที่ เศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษา มีฐานะ ค่อนข้างดีอรันเอาใจตนเอง ในพื้นที่มีการประกอบกิจการประเภทตลาดสดในพื้นที่ จำนวน ๓ ตลาด ตั้งอยู่ในเขตชุมชนเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากสามารถดึงดูดให้ประชาชนเข้ามาซื้อสินค้าได้อย่างสะดวก ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าตลาดไหนถูกตลาดไหนผิด มักเห็นแก่ความสะดวกสบายเป็นหลักไม่คำนึงถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้น เช่น ตลาดที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาลจะเป็นแหล่งเพาะโรค หรือขายสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน มีการปนเปื้อนสารเคมี ยาฆ่าแมลง ฯลฯ และผู้ประกอบการตลาดสดมักจะประกอบกิจการโดยมิได้ขอมิใบอนุญาตอย่างถูกต้อง หรือได้มาดำเนินการขออนุญาตแล้วแต่ไม่สามารถมีใบอนุญาตได้ จึงทำให้เกิดปัญหาตามมามากมายหลายด้าน ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องให้ประชาชนมีความตระหนักในเรื่องของสุขภาพ การมีส่วนร่วม มีความรู้ และตระหนักถึงการเลือกซื้อของในตลาดสดที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี ปลอดภัย ปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) ด้านที่ ๑ มหานครปลอดภัย มิติที่ ๑.๖ ปลอดภัยคนเมือง อาหารปลอดภัย และด้านที่ ๗ การบริหารจัดการเมืองมหานคร มิติที่ ๗.๑ กฎหมาย

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อให้ผู้ประกอบการตลาดสดได้พัฒนาคุณภาพ สะอาด ถูกต้องด้านสุขลักษณะ ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ อย่างเคร่งครัด

๓.๒ ประชาชนเกิดความตระหนักในเรื่องของการมีสุขภาพที่ดี การเลือกซื้ออาหารที่ดี สะอาด ถูกสุขลักษณะ และในการมีส่วนร่วมกับสำนักงานเขตในการเลือกซื้ออาหารในตลาดที่ได้รับมาตรฐาน มีใบอนุญาตอย่างถูกต้อง

๔. เป้าหมาย

เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี และมีความรู้ ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในการช่วยควบคุมดูแลตลาดสดให้สะอาดมีมาตรฐานถูกต้องด้านสุขลักษณะ มีการสุขาภิบาลที่ดี ขายของที่ดีมีคุณภาพ จากผู้ประกอบการตลาดสดที่ถูกต้อง

๕. ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงาน

๕.๑ แนวคิด SWOT ANALYSIS เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์การหรือหน่วยงาน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งทีอาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต SWOT เป็นตัวย่อที่มีความหมาย ดังนี้

S = Strengths – จุดแข็ง หรือข้อได้เปรียบ

W = Weaknesses - จุดอ่อน หรือข้อเสียเปรียบ

O = Opportunities - โอกาสที่จะดำเนินการได้

T = Threats - อุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงาน

หลักการสำคัญของ SWOT คือต้องวิเคราะห์โดยเริ่มจากการสำรวจสภาพการณ์ ๒ ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกได้ว่าเป็นการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดกลยุทธ์

๕.๒ SWOT Analysis ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ สำนักงานเขตบางรัก

(๑) จุดแข็งของฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ สำนักงานเขตบางรัก (S - Strengths)

- เจ้าหน้าที่ในฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ทุกคนมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เป็นไปตามหลักการสุขภาพอาหารในตลาดสด

- ผู้นำชุมชน หรือ ประธานชุมชนทั้ง ๑๕ ชุมชน ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

(๒) จุดอ่อนของฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ สำนักงานเขตบางรัก (W - Weakness)

- ผู้นำชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจ

(๓) โอกาสของฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพสำนักงานเขตบางรัก(O- Opportunities)

- ผู้บริหารสำนักงานเขตบางรัก และผู้บริหารกรุงเทพมหานครให้ความสนใจ

- ประชาชนทั่วไปตระหนักถึงปัญหาในการซื้อของจากตลาดที่ผิดกฎหมาย

(๔) อุปสรรคของของฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ สำนักงานเขตบางรัก (T - Threats)

- ประชาชนทั่วไปชอบความสะดวกสบาย ซื้อของในตลาดที่อยู่ใกล้บ้าน

ตารางการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกต่อการดำเนินการควบคุมกำกับดูแลตลาดสดในพื้นที่เขตบางรัก โดยประชาชนมีส่วนร่วม

ประเมินสภาพแวดล้อมภายใน	ประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก
<p>จุดแข็ง (Strengths)</p> <p>-เจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมมีความรู้ ความสามารถ</p> <p>-ผู้นำชุมชนในพื้นที่เขตบางรักให้ความร่วมมือ</p>	<p>จุดอ่อน (Weakness)</p> <p>-เจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล มีจำนวนน้อย และมีงานหลายด้าน</p> <p>-ผู้นำชุมชน ขาดความรู้ความเข้าใจ</p>
<p>โอกาส (Opportunities)</p> <p>-ผู้บริหารสำนักงานเขตบางรัก ผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ให้ความสนใจ</p> <p>-ประชาชนทั่วไปเริ่มตระหนักถึงปัญหาตลาดที่ผิดกฎหมาย</p>	<p>อุปสรรค (Threats)</p> <p>-ประชาชนทั่วไปชอบความสะดวกสบาย ชื้อของในตลาดสดที่อยู่ใกล้บ้าน</p>

สรุปได้จากการวิเคราะห์ SWOT พบว่าในการดำเนินการของควบคุมกำกับดูแลตลาดสดในพื้นที่เขตบางรัก โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน เจ้าหน้าที่ในฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการควบคุมกำกับดูแลตลาดสด ให้เป็นไปตามหลักสุขาภิบาล แต่ด้วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล มีจำนวนน้อย มีภาระงานหลายด้าน และผู้นำชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ จึงเห็นถึงโอกาสที่จะให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการเป็นหูเป็นตาแทนเจ้าหน้าที่ หากพบสิ่งผิดปกติก็นำมาแจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อไปดำเนินการตรวจสอบ ซึ่งผู้บริหารเขตบางรัก ผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ได้ให้ความสนใจ เห็นถึงความสำคัญในการดำเนินการควบคุมกำกับตลาดสด โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม

๕.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

(๑) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข : ได้กล่าวไว้ในเอกสารประกอบการประชุมส่วนราชการว่า หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน และ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาคราชการนั้น แบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น ๕ ระดับ ประกอบด้วย

๑. การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็นความร่วมมือของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้ข้อมูลใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดสวนแกล่งข่าว การติดประกาศ การให้ข้อมูลผ่านทาง Social Media เช่น Website หรือ Application เป็นต้น

๒. การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริง และความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานราชการด้วยวิธีต่างๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านทาง Website เป็นต้น

๓. การเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่า ข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน จะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานราชการ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น

๔. ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชน ผู้แทนภาคสาธารณะ มีส่วนร่วมโดยเป็นหุ้นส่วนกับราชการในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

๕. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด เป็นต้น

(๒) ปัทมา สุนก้าบัง : ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในรายงานการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายประชาชนว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และการรับรู้ข่าวสาร ข้อมูล การให้ความคิดเห็นเสนอความร่วมมือของหน่วยงาน การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนโครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งการปฏิบัติการติดตามและ การประเมินผลตามนโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรมนั้น

(๓) วันชัย วัฒนศัพท์ : ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาองค์กรในการสัมมนานายจ้างและลูกจ้างรัฐวิสาหกิจว่า การมีส่วนร่วมในความหมายของการบริหารจัดการจะมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการตัดสินใจ นั่นคือ การมีส่วนร่วมจะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีคุณค่าและอย่างชอบธรรม โดยจะต้องเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Meaningful participations) ไม่วางระบบไว้ก่อน แล้วให้ดูเหมือนว่าได้จัดกระบวนการให้มีส่วนร่วมแล้ว ถ้าการตัดสินใจที่เกิดจากการมีส่วนร่วมอย่างสมเหตุสมผลและชอบธรรมแล้วมีการนำไปปฏิบัติจะทำให้อธิบาย

ได้ว่ามาตรฐานแห่งความชอบธรรมที่ได้ตัดสินใจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดไปนั้นสังคมส่วนใหญ่ยอมรับ

๕.๔ ความรู้ด้านการสุขาภิบาลอาหาร

การสุขาภิบาลอาหาร (Food Sanitation) คือ การป้องกันไม่ให้อาหารเป็นต้นเหตุของความเจ็บป่วยแก่ผู้บริโภค หรืออีกนัยหนึ่งคือการทำให้อาหารปลอดภัย และให้ประโยชน์แก่ผู้บริโภคแต่อย่างใด ไม่ก่อให้เกิดโทษหรืออันตรายแม้แต่น้อย

อาหาร หมายความว่า ของกินหรือเครื่องค้ำจุนชีวิต ได้แก่

๑. วัตถุดิบทุกชนิดที่คน กิน ดื่ม อม หรือนำเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ หรือในรูปลักษณะใดๆ แต่ไม่รวมถึงยา วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตหรือประสาท หรือยาเสพติดให้โทษ

๒. วัตถุดิบมุ่งหมายสำหรับใช้ หรือใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตอาหาร รวมถึงวัตถุดิบประกอบอาหาร สี และเครื่องปรุง แต่งกลิ่น – รส

หลักการสุขาภิบาลอาหาร อาหารอาจถูกปนเปื้อนได้โดยเชื้อโรค สิ่งสกปรกและสารพิษต่างๆ ในขั้นตอนการเตรียม ปรุง ประกอบ และการจำหน่ายอาหาร ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้อาหารนั้นไม่สะอาดปลอดภัยต่อผู้บริโภค

อันตรายที่เกิดจากการอาหารที่ถูกปนเปื้อน แบ่งได้เป็น ๓ ประเภท คือ

๑. อันตรายทางกายภาพ หมายถึง อันตรายที่เกิดจากการมีวัตถุแปลกปลอมปนอยู่ในอาหาร เช่น เศษไม้ เศษแก้ว เศษพลาสติก ลวดเย็บกระดาษ ก้อนหิน ก้อนกรวด เส้นผม หนัวยาง ปะปนอยู่ในอาหาร

๒. อันตรายทางเคมี หมายถึง อันตรายที่เกิดจากการบริโภคอาหารที่ปนเปื้อนสารเคมีที่เป็นพิษ ซึ่งสารเคมีนั้นอาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่

- สารพิษจากเชื้อราในถั่วลิสง พริกป่น ข้าวโพด

- สารพิษจากพืช เช่น เห็ดพิษ กลอย มันสำปะหลัง

- สารพิษจากสัตว์ เช่น สารพิษในหอย ในปลาปักเป้าทะเล คางคก

- สารเคมีที่ห้ามใช้ในอาหาร เช่น บอแรกซ์ สารฟอกขาว ฟอร์มัลลิน สารเร่งเนื้อ

แดง สารกันรา สารกันบูด

- สารเคมีที่ตกค้างในสิ่งแวดล้อม แล้วมาปนเปื้อนอยู่ในอาหาร เช่น สารตะกั่ว

ปรอท แคดเมียม สารกำจัดแมลงและศัตรูพืช น้ำมันเครื่อง

๓. อันตรายทางชีวภาพ หมายถึง อันตรายที่เกิดจากสิ่งมีชีวิตที่ก่อให้เกิดโรค ได้แก่

- โรคที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย เช่น อหิวาตกโรค ไทฟอยด์ วัณโรค อาหารเป็นพิษ
- โรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส เช่น ตับอักเสบบวม โปลิโอ
- โรคที่เกิดจากปรสิต เช่น โรคบิด พยาธิใบไม้ในตับ พยาธิตัวตืด พยาธิเส้นด้าย

พยาธิไส้เดือน

- โรคที่เกิดจากสัตว์สูคน เช่น โรคไข้หวัดนก โรควัวบ้า

การจัดการและการควบคุมอาหารให้สะอาด ปลอดภัย ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

๑. บุคคล คือ ผู้สัมผัสอาหาร รวมถึงผู้เตรียมอาหาร ผู้ปรุงอาหาร ผู้เสิร์ฟ และผู้จำหน่ายอาหาร

๒. อาหาร คือ อาหารที่นำมาประกอบปรุงอาหาร ทั้งอาหารสด อาหารแห้ง อาหารกระป๋อง รวมถึงน้ำ น้ำแข็ง และสารปรุงแต่ง

๓. ภาชนะและอุปกรณ์ ได้แก่ จาน ชาม ช้อน ช้อนส้อม ตะเกียบ แก้วน้ำ หม้อ กระทะ

๔. สถานที่ ได้แก่ บริเวณที่เตรียม ประกอบ ปรุงอาหาร จำหน่ายอาหาร และรวมถึงที่รับประทานอาหาร

๕. สัตว์และแมลงนำโรค ได้แก่ หนู แมลงวัน แมลงสาบ มด รวมถึงสัตว์เลี้ยง เช่น สุนัข แมว นก เป็นต้น

๕.๕ ความรู้เกี่ยวกับตลาด

ตลาด หมายถึง สถานที่ซึ่งปกติจัดไว้ให้ผู้ค้าใช้เป็นที่ชุมนุม เพื่อจำหน่ายสินค้าประเภทสัตว์ เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ หรืออาหารอันมีสภาพเป็นของสด หรือของเสียง่าย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีการจำหน่ายสินค้าประเภทอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม และหมายรวมถึงบริเวณที่จัดไว้ให้ผู้ค้าเป็นที่ชุมนุม เพื่อจำหน่ายสินค้านี้ดั่งกล่าวเป็นประจำ หรือเป็นครั้งคราว หรือตามวันที่กำหนด

อาหารสด หมายความว่า อาหารประเภทสัตว์ เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ และของอื่นๆที่มีสภาพเป็นของสด

อาหารประเภทเนื้อสัตว์ชำแหละ หมายความว่า อาหารสดประเภทเนื้อสัตว์ หรือเนื้อสัตว์ที่มีการชำแหละ ณ แผงจำหน่ายสินค้า

อาหารประเภทปรุงสำเร็จ หมายความว่า อาหารที่ได้ผ่านการทำ ประกอบ หรือปรุงสำเร็จ พร้อมทั้งจะรับประทานได้ รวมทั้งของหวานและเครื่องดื่มชนิดต่างๆ

๖. กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ในการควบคุมกำกับดูแลตลาดสดในพื้นที่เขตบางรัก โดยประชาชนมีส่วนร่วมนั้น
เจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลต้องดำเนินการ

๑. จัดให้มีการอบรม เพื่อให้ความรู้ด้านการสุขาภิบาลอาหารแก่ผู้นำชุมชน (ประธาน
ชุมชน) ทั้ง ๑๕ ชุมชน ให้มีความรู้ความเข้าใจในการเลือกซื้ออาหารสด อาหารแห้ง อาหารปรุงสำเร็จ
และการเลือกซื้ออาหารกระป๋อง การดูฉลากอาหาร วันหมดอายุ เพื่อจะได้ปลอดภัย ปลอดภัย และ
สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปสอนประชาชนในชุมชน

๒. แจกเอกสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ เพื่อให้ผู้นำชุมชนไปเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้กับ
ประชาชนที่อยู่ในชุมชน

๗. ระยะเวลาการดำเนินการ

ดำเนินการจัดอบรมในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๑ ครั้ง ในเดือนสิงหาคม ๒๕๖๑

๘. งบประมาณ

ไม่ใช้งบประมาณ

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

๙.๑ ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ตลาดในพื้นที่เขตบางรักมีใบอนุญาตครบทุกรายโดยประชาชนมีส่วนร่วม

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑๐.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(๑) ผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ควรประกาศให้สำนักงานเขตดำเนินการควบคุม
กำกับดูแลตลาดสดให้เป็นไปตามที่กฎหมายอย่างเคร่งครัด

(๒) ผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ควรมีมาตรการดำเนินการว่าตลาดที่ไม่มีใบอนุญาต
อย่างถูกต้องตามกฎหมาย จะทำอย่างไรหรือมีมาตรการอย่างไร เพื่อให้ตลาดเหล่านั้นได้สามารถมี
ใบอนุญาตได้อย่างถูกต้อง เพื่อที่ทางเจ้าหน้าที่เขตจะได้เข้าไปกำกับดูแล และสามารถเก็บค่าธรรมเนียม
อันจะเป็นประโยชน์ทั้งของประชาชนและของกรุงเทพมหานครต่อไป

๑๐.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

(๑) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล ดำเนินการควบคุม
กำกับดูแลการประกอบกิจการประเภทตลาดสดให้เป็นไปตามกฎหมายโดยเคร่งครัด รวมถึงการควบคุม
มิให้ก่อเหตุเดือดร้อนแก่ประชาชนผู้ที่อาศัยบริเวณใกล้เคียง

(๒) ให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีการรับรู้ และตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกซื้ออาหารในตลาดสดที่ถูกต้อง สะอาด ปลอดภัย ปลอดโรค ปลอดภัย จากตลาดที่มีใบอนุญาตที่ถูกต้อง มีมาตรฐาน

บรรณานุกรม

๑. นันทนา หนูเทพ และคณะ คู่มือ FOOD INSPEVTOR โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก 2549, พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 1,500 เล่ม
๒. ลีลานุช สุเทพารักษ์ คู่มือผู้สัมผัสอาหาร โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก 2546, พิมพ์ครั้งที่ 3 จำนวน 25,000 เล่ม
๓. อรสา เลิศสุโภชนิษฐ์ ข้อกำหนดด้านสุขาภิบาลอาหารสำหรับร้านอาหาร โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก 2550
๔. อรสา เลิศสุโภชนิษฐ์ ข้อกำหนดด้านสุขาภิบาลอาหารสำหรับแผงลอยจำหน่ายอาหาร โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก 2550

ภาคผนวก

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

กฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ.2551

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ตลาดเอกชน พ.ศ.2518

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ตลาดสาธารณะ พ.ศ.2519